Enne mängib moosekant wiiuliga paar takti, siis laulab ta jutustamise wiisi paar sõnu ehk salmi, mängib jälle wiiuliga, sel wiisil kestab see kaua, kuni laul ehk jutt laulmise wiisil ilma hääle muutmata otsas on, sest rahwa-laul weel mitte riimi ja kunstpõhjusseaduste järel ei käi, waid nad jutustawad lauldes, nii et iga asja üle kohe wõib laulda, kui aga natukene mõistad sõnu sorawalt seada ja üks wiiulimängija sääl juures on.

Külades koolisid ka weel ei ole, waid kõigest liñnades, ja rahwas on maal, sagedaste ka linnas, üsna harimata, nii et mõni toredate riietega preili — lugeda ega kirjutada ei mõista. Hale lugu, kui rahwas nii harimata on.

Selle pärast on ka nende maal Juutidel ja Mustlastel nii hää elada. Ajalehtedes loete nüüdki weel wistist, et Bukaresti linnas saadikud ikka weel Juutidele ühe-wäärilisi õigusi teiste alamatega anda ei taha, sest et nad kardawad — ja üsna õigusega — kui juba nüüd Juutidel nii palju wõimust on, siis need weel rohkem ilma harimata Rumänia rahwast oma käppade alla kisuwad.

Ka siit rahwa elu tähele pañnes soowin mina, et meie armsad Eesti wennad kodumaal millagi ära ei wäsiks koolide ja rahwa harimise eest hoolt kanda.

Teile kõigile terwist saates olen ja jään Teie sugalane

Bukarestis
16. Augustil 1878.

E. Pären.

Eesti teine üleüldine laulu- ja mängu-pidu aastal 1879.

Kui esimene laulupidu aastal 1869 möödas ja hästi korda läinud oli, siis tõusis peagi pärast seda mõne rahwa sõbra südames see mõte teist pidu asutada. See pidu pidi juba aastal 1875 olema, aga palwekirjad lubamiseks ei jõudnud nii kaugele. Nüüd pidi ta aasta pärast 1876 olema, aga luba riigiwalitsuse käest jõudis alles kaks

Eesti-rahwa Kasuline Kalender 1880, lk. 30

kuud enne pidu aega Tartu, ja selle aja sees ei wõinud ettewalmistamised, laulude kirjutamine ja trükkimine ja nootide kirjutamine mänguriistadele enam walmis saada. Pidu lükati jälle üks aasta edasi. Pidukomitee presidendiks waliti H. von Samson Urwastust. Teda öeldi enam kui muid mõisnikka meie rahwa poolt olewat. Pidu lauluraamatu kirjutamine ja laulujuhatamine pidul anti nende ridade kirjutaja hooleks. Mängu-nootide kirjutada laskmise ja muusiku-kooride juhatamise pidul wõttis Tartu praost Willigerode oma hoolde. Tööd läksiwad edasi ja komitee koosistumised ka. Komitees aga tõusiwad waidlemised selle üle, mis tarwis pidul sisse wõetud raha peaks tarwitatama, kui seda üleüldse ettewalmistamiste kuludest peaks üle jääma, mis ju ette ei wõinud teada. Tartu Eesti lauluselts Wanemuine oli see, kes riigi-walitsuse käest loa oli saanud pidu ära pidada. Tema oli ka see, kes pidukomitee esite walis. Selle seltsi eestseisuse liikmed ja muud Eesti mehed oliwad selle poolt, et raha, kui seda peaks üle jääma, Eesti Kirjameeste seltsile pidi antama kasuliste ja õpetlikkude raamatute wäljaandmiseks. President v. Samson ei olnud sellega rahul, waid tahtis raha mõnel muul wiisil rahwa kasuks pruukida, ja kui tema tahtmine pidukomitees läbi ei läinud, lõi ta end presidendi ametist lahti ja temaga ühes kõige komitee imekspanemiseks ka praost Willigerode. Herra von Samson sattus pea pärast seda nii hästi pidukomiteega kui Aleksandri-kooli pääkomitee presidendi õpetaja Hurtiga suurde sulesõtta Saksa ja Eesti ajalehtedes. Sellest sõjast wõis selgeste näha, et von Samson rahwa asja poolt mitte ei olnud, sest kes ühe kooli wasta seisab, mis rahwas waimuharimise edenemiseks ehitab, see ei wõi ka õige rahwa sõber olla. Pidukomitee walis nüüd Eesti Postimehe redaktori J. W. Jannseni oma presidendiks. Willigerode wäljaastumise läbi langes ka mängu-kooride talitus minu, nende ridade kirjutaja, pääle. Pidu-laulude trükkimine läks wahe ajal oma soodu edasi, ehk küll pean ütlema, et laulude walimine ja üleswõtmine mitte kerge ei olnud, sest ma sain soowimisi ühelt ja teise poolt, et peak-